

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS ŽELDYNŲ ĮSTATYMO NR. X-1241 2, 3, 10, 12, 13, 16, 20, 22 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIII-3555“ PROJEKTO
(TAP NR. 19-1266; TAIS NR. 19-8403(2))**

2019-08-09 Nr. NV-2331

Vilnius

Projekto rengėja – Aplinkos ministerija.

Projekto tikslas – pateikti Seimui Vyriausybės išvadą – iš esmės pritarti Seimo narės R. Morkūnaitės-Mikulėnienės pateiktam Želdynų įstatymo pakeitimo įstatymo projektui, tačiau siūlyti jį tobulinti atsižvelgiant į pateikti pastabas ir pasiūlymus.

Įstatymo projektu siūloma:

- **papildyti įstatymą nuostatomis dėl brandžių medžių apsaugos** - naujai apibrėžiama sąvoka „brandus medis - kiekinę brandą (vertinant tūrio prieaugį) pasiekęs ir (ar) kitas brandos stadijas (rekreacinę, sanitarinę-higieninę, vandens apsaugos, techninę, gamtinę) atitinkantis medis“; nurodoma, kad želdynuose ir želdiniuose turi būti saugojamas *sveikų*, nepavojingų brandžių medžių gyvybingumas; įtvirtinama savivaldybių funkcija išduoti leidimus ne tik saugotinų, bet ir brandžių medžių ir krūmų kirtimui ar kitokiam pašalinimui, genėjimui, persodinimui ar kitiems želdynų ir želdinių tvarkymo darbams; brandžių medžių kriterijus nustatytų Vyriausybė, o jų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo iš augimo vietos, intensyvaus genėjimo atvejus, šių darbų vykdymo ir leidimų šiems darbams išdavimo, vertės atlyginimo tvarką nustatytų Aplinkos ministerija;
- **stiprinti visuomenės informavimo tikslą** - nurodoma, kad priimant sprendimus dėl želdynų ir želdinių pertvarkymo ir naujų kūrimo, remiamasi viešuoju interesu, darnaus vystymosi principu, derinami valstybės, savivaldybių, bendruomenių ir visuomenės interesai, sudaromos sąlygos visuomenei išreikšti motyvuotą nuomonę ir į ją atsižvelgiama; nustatoma, kad visuomenė iš anksto informuojama, organizuojamos viešosios konsultacijos, kai numatomi vykdyti želdynų tvarkymo, pertvarkymo, kūrimo, medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo, kitokio naikinimo darbai ar keičiama žemės sklypo, kuriame auga želdiniai, pagrindinė žemės naudojimo paskirtis ar žemės sklypo naudojimo būdas;
- **stiprinti tvarkymo darbų kokybę** - nurodoma, kad viešųjų želdynų ir želdinių tvarkymo, pertvarkymo ir priežiūros darbus gali atlikti ir jiems vadovauti tik tinkamą kvalifikaciją turintys juridiniai ir fiziniai asmenys.

Dabartinė situacija - Želdynų įstatyme nustatyta, kad tarp kitų želdynų ir želdinių apsaugos ir tvarkymo principų yra biologinės įvairovės apsauga, pertvarkant esamus želdynus ir kuriant naujus, įvertinama suinteresuotos visuomenės nuomonė. Numatyta valstybės institucijų ir savivaldybių pareiga informuoti visuomenę apie numatomus darbus. Nustatyta, kad želdynų ir želdinių tvarkymo metu turi būti išsaugoti esami gyvybingi perspektyvūs želdiniai.

Pažymėtina, kad Aplinkos ministerija planuoja artimiausiu metu pateikti Vyriausybei svarstyti naujos redakcijos Želdynų įstatymo pakeitimo projektą, kuris šiuo metu yra tikslinamas pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas.

Projekto esmė – iš esmės pritariama Įstatymo projektui, tačiau siūloma jį tobulinti pagal šias pastabas:

- siūloma sąvoką „brandus medis“ formuluoti taip - *gamtinę brandą pasiekęs medis*, nes medžių priskyrimas įstatymo projekte nurodytoms brandos grupėms (kiekinei, rekreacinei, sanitarinei-higieninei, vandens apsaugos, techninei, gamtinei) yra teisiškai neregamentuotas. Pagrindinis medžio brandumą nusakantis kriterijus yra jo amžius (metai).
- Siūlymas saugoti tik nepažeistų brandžių medžių gyvybingumą užkirstų kelią saugoti ir tvarkyti pažeistus (pvz. su drevėmis, džiūstančiomis šakomis), tačiau pavojaus nekeliančius medžius. Atsižvelgiant į tai, siūloma patikslinti formuluotę - *saugomi perspektyvūs želdiniai – dar nepasiekę gamtinės brandos ar ją pasiekę, tačiau esantys geros būklės, nekeliantys fizinio, ligų ar kenkėjų židinių susidarymo pavojaus aplinkai; kuo ilgiau palaikomas brandžių medžių gyvybingumas*.
- Įstatymo projekte numatoma, kad savivaldybė išduotų leidimus ne tik saugotinių medžių ir krūmų, bet ir brandžių medžių ir krūmų tvarkymo darbams. Siūlytina tikslinti šią formuluotę, nes dauguma rūšių medžių dar gerokai iki jų brandos jau yra priskiriami saugotiniams, todėl leidimas jų tvarkymo darbams yra faktiškai privalomas vadovaujantis galiojančiu teisiniu reguliavimu. Projektu siūlomas pakeitimas faktiškai sukurtų naują reguliavimą tik dėl medžių, kurie šiuo metu nepriskiriami saugotiniams (pvz. tuopos, drebulės). Medžio ar krūmo brandos kriterijus yra amžius (metai), kurį nustatyti yra sudėtinga (reikia specifinių žinių, specialaus prietaiso, fizinės jėgos, didelių laiko sąnaudų), asmuo pats negalėtų nustatyti, ar yra pareiga gauti leidimą tvarkymo darbams. Be to, paklaida gali būti reikšminga sprendžiant leidimo išdavimo ir kontrolės klausimus. Įstatymo projekte numatoma, kad leidimas būtų privalomas kai atliekami kiti želdynų ir želdinių tvarkymo darbai. Tokia formuluotė apimtų ir elementariausius veiksmus, pvz., lapų surinkimą, sausų šakų nugėnijimą, tręšimą, laistymą. Atsižvelgiant į pateiktus argumentus, siūloma patikslinti formuluotę taip - *savivaldybės išduoda leidimus saugotinių medžių ir krūmų kirtimui ar kitokiam pašalinimui, persodinimui, genėjimui, išskyrus atvejus, kai genimos iki 5 cm skersmens (pjūvio vietoje) šakos, jei jos nėra medžio lajos skeletą formuojančios šakos – iš stiebo (pirmos eilės ašis) išaugusios pagrindinės (antros eilės ašis) šakos ir iš pagrindinių šakų išaugusios pirmos eilės šalutinės (trečios eilės ašis) šakos*.
- Siūloma patikslinti kokiems konkrečiai darbams (t. y. viešųjų želdynų kūrimo ir pertvarkymo, želdinių veisimo, medžių ir krūmų kirtimo, genėjimo, vejų ir gėlynų įrengimo, želdinių apsaugos nuo ligų ir kenkėjų) atlikti ir jiems vadovauti būtų privaloma turėti atitinkamą kvalifikaciją, nes Įstatymo projekte pateikta formuluotė gali būti skirtingai interpretuojama, specialios kvalifikacijos gali būti reikalaujama atliekant ir elementarią priežiūrą (pvz. vejų šienavimą, lapų surinkimą).

Derinimas:

- Nutarimo projektas **suderintas** su Kultūros ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Susisiekimo ministerija ir Teisingumo ministerija.
- Po Projekto pateikimo Vyriausybei, **gautos Lietuvos miško ir žemės savininkų asociacijos pastabos**. Iš esmės pritariama Aplinkos ministerijos parengtam Projektui, tačiau papildomai siūloma įvertinti šiuos aspektus:
 - lieka neaiškūs „brandaus medžio“ nustatymo kriterijai;
 - abejojama, kad pagal siūlomą teisinį reguliavimą apmokyti darbų vadovai turės tinkamą kvalifikaciją;
 - Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nenumatomas papildomų biudžeto lėšų poreikis pakeitimų įgyvendinimui, nors numatomos naujos veiklos – papildomas visuomenės informavimas, konsultavimas. Taip pat, neįvertinta administracinė našta.

Atitikimas Vyriausybės programos nuostatoms – Projektas tiesiogiai Vyriausybės programos nuostatų neįgyvendina.

Dalykinio vertinimo išvada – siūlytina Projektą aptarti tarpinstituciniame pasitarime.